

De exemplu, secretarul șef la o universitate particulară, privată, el este "funcționar privat" pentru că el îți poate da o adeverință care atestă drepturi, ș.a.m.d., adică sunt niște lucruri pe care le îndeplinește acest funcționar. Lucrurile nu sunt foarte clare în legislație, pentru că, din păcate, cei care redactează legile nu sunt foarte atenți câteodată și de aici încep toate necazurile. "Funcția publică" presupune, deci, exercițiul autorității statale, "funcția privată" presupune un exercițiu al unei autorități în folosul unei comunități, în folosul public, este de interes public, cum ar fi, știu eu, un teatru privat, dar el este de interes public, pentru că el se adresează publicului ș.a.m.d., se supune unor reguli, ș.a.m.d. Astea ar fi micile diferențieri care se pot face.

S.C.: În legea suedeză referitoare la Accesul cetățeanului la actele publice, temă dezbătută în 1998, când am organizat acel seminar-work-shop despre funcția de Ombudsman, lege indisolubil legată de instituția Avocatului Poporului, există, printre altele, și principiul potrivit căruia salariatul public are dreptul să dea informații publice celui care le solicită și interviuri presei fără să ceară aprobarea șefului. Cum funcționează aceasta în România? Vă mai pun încă o întrebare. În Suedia se respectă dreptul cetățeanului, indiferent de cetățenie, de a consulta actele publice, afară de cazul când acestea sunt aparate de Legea Secretului, printre care sunt secrete legate de securitatea statului sau de integritatea individului. Aceste informații nu este voie să le faci public, decât cu aprobarea individului respectiv, de exemplu. M-a contrariat un caz, devenit celebru în România, cazul senatorului Dan Amedeu Lăzărescu. Pentru mine a fost un mare semn de întrebare că nimeni, nici din partea autorităților, nici din partea presei, nici chiar din partea persoanei incriminate, nu a dat în judecată, nu a tras la răspundere pe cei care au încălcat flagrant legea "secretului individului", adică pe cei care la televiziune au pus la dispoziție un act personal, dosarul senatorului D.A. Lăzărescu. România se consideră acum un stat de drept, nu?

I.M.: Aicea am să vă dau o explicație, cum văd eu lucrurile, bună sau rea. Vedeți dvs., după orice revoluție, și asta nu-i o explicație teoretică, ci una practică, urmează o perioadă de limpezirea a lucrurilor, iar această perioadă de limpezire a lucrurilor se derulează mai bine sau mai rău, în funcție de calitatea oamenilor.

Ce spuneți dvs. este corect: într-o societate stabilă, unul care apare la televiziune și vine cu niște documente secrete comite un delict, e clar! Sau, mai ales când se referă la alte persoane. Această perioadă la noi, care a durat destul de mult și încă durează, este o perioadă unde, deseori, se manifestă iresponsabilitate, se manifestă tendința de încălcare a regulilor și aceste lucruri aduc atingere drepturilor unor persoane. Lucrurile încep să se rezolve într-un fel. În 2001, Parlamentul a votat "Legea privind protecția datelor personale". Această legea este dată în baza directivelor Uniunii Europene din 1995 și prin această lege se încearcă să se pună puțin la punct lucrurile. Această situație am discutat-o și cu ziaristii și cu foarte multă lume. În ce sens? Constituția ocrotește dreptul la viață privată, familială și intimă. Deci, toate valorile care intră aici nu pot fi comunicate public fără consimțământul persoanei, începând cu data nașterii ș.a.m.d. Legea este cam stufoasă și greu de...

Le-am explicat și unor ziaristi care au venit aici și pe care i-am rugat să citească cu atenție legea, pentru că există un risc, chiar și în perspectivă. Avocatul Poporului a fost desemnat ca autoritate de supraveghere a acestei activități. Tot din lipsă de personal, lucrurile merg greu. Noi am organizat o Direcție. La ora actuală suntem în faza în care înregistrăm operatorii, adică cei care lucrează cu date personale: posturi de radio, televiziune, partide, știu eu, instituții, Președinția, Parlamentul, toată lumea trebuie să se înregistreze la noi, chiar și

Consiliul Național pentru Cercetarea Arhivelor s-a înregistrat la noi și am clarificat câteva lucruri cu dânsii, că sa nu mai aibe necazuri. Urmează și va urma în toamnă a doua etapă: vom controla cum se respectă aceste reguli; vom controla dacă cei care - va fi greu, că nu avem nici personal, dar lumea mai semnalizează, vom controla dacă operatorii își îndeplinesc aceste obligații de confidențialitate, vom controla dacă autoritățile care au acces spre public respectă aceste reguli, și, nu știu dacă asta este o soluție, eu în general sunt împotriva acestor soluții, dar legea prevede niște amenzi foarte dure pentru cei care încălcă această lege.

S.C.: În legislația suedeză, Avocatul Poporului poate lua singur inițiativa cercetării unor astfel de cazuri, chiar dacă nu le-au fost sesizate de nimeni, numai din simpla lectură a unui astfel de caz într-un ziar sau ascultării lui la radio și televiziune. Aveți dvs. această competență?

I.M.: Noi putem să facem aceste verificări, dar repet, este perioada de început a aplicării legii. Deja noi suntem conectați la Uniunea Europeană, care are un subcomitet cu datele personale și în momentul în care a apărut legea ne-au și convocat la Bruxelles la o ședință. Deja am stabilit un om de legătură și în general noi ne conectăm și ne racordăm la ce se întâmplă. Și o spun aici cu o anumită tristețe: la noi, din păcate, s-a confundat interdicția cenzurii, lipsa unor controale speciale, cu autocontrolul omului vis-à-vis de acțiunea sa. Și eu mă refer la oamenii care lucrează, deci care sunt intelectuali, nu mă refer la oamenii simpli, care lucrează pe câmp. Încet, încet, lucrurile trebuie puse la punct. De exemplu acum, pot să vin cu un exemplu, mi-amintesc când băiatul lui Gérard Philippe era bolnav în spital, este o speță care s-a judecat la Tribunalul de Sena, un ziarist a dat ceva date despre aceasta și ziaristul a fost dat în judecată și condamnat de Tribunalul de Sena. Nu era problema lui asta! Acestea sunt date care țin de viața intimă. Alt aspect este când o personalitate publică pe care poți s-o fotografiezi și alta este un om care dorește să-i fie respectată intimitatea, viața privată. Aici se fac, așa spune, pași în continuare. Noi mereu suntem niște oameni ai viitorului, realmente! Dar, deocamdată, lucrurile nu sunt în ordine.

S.C.: Aș dori să revin asupra întrebării mele legate de posibilitatea funcționarului de stat, a judecătorilor, etc. de a da informații, de a discuta cu presa fără să ceară aprobarea șefului.

I.M.: Vreau să vă spun următorul lucru: în ce privește zona justiției, polițistul, procurorul sau judecătorul care comentează un caz concret la care lucrează înainte de definitivare, se face vinovat de încălcarea legii. Aici cred că toată lumea este de acord, pentru că prin această așa-zisă "transparență" poți să produci drame sociale. În ce privește ceilalți funcționari, ei pot să dea interviuri, anumite informații, interviuri la presă, nu cred însă că se pot referi la cazurile concrete pe care le rezolvă.

S.C.: Eu am întâlnit aici, la București, un judecător, sau, mai corect zis, o judecătoare, care s-a purtat în așa mod, încât, indiferent de legislația în vigoare, acea judecătoare, căreia nu-i dau numele din anumite considerente, nu avea ce căuta în această funcție, consider eu; dar care, deși era "judecătorul de serviciu", nu avea un ecuson cu numele și funcția. În unele locuri, în România se lucrează încă în "ilegalitate", spun în glumă aceasta. Dar, vorbind cu toată seriozitatea, consider că este foarte gravă o astfel de atitudine, mai ales când ea vine de la cel care trebuie să apere legea.

I.M.: Asta este, evident, o exagerare! Eu nu vorbesc despre instituția noastră; la noi, când au venit ziaristii, i-am lăsat să se ducă și să vadă, să stea de vorbă... Le-am spus și lor, și celorlalți, că există o singură interdicție, de a se discuta un caz concret. Deci, să mi se dea date de identificare. În rest, se poate comenta speța, de exemplu, că la secția de

poliție cutare, niște cetățeni au fost bătuți. Se poate comenta ca o speță reală, că nu este bine, că s-a sesizat, dacă s-au luat sau nu măsurile, ș.a.m.d. Aici este problema.

S.C.: Ceea ce mă intrigă pe mine este faptul că salariatul public lucrează în totală anonimitate; nu vor să-și spună numele, funcția, etc. Nu știu nici pe cine să reclami, dacă se comite o încălcare a legii undeva, dar nici pe cine să lauzi!

I.M.: Vreau să vă spun că aceasta este o chestiune de încălcarea regulamentelor interne; aproape în toate instituțiile, și la noi, există obligația ecusonului.

S.C.: Un judecător de serviciu la tribunal, este obligat să-și spună numele și să aibe ecuson? Această "stare de secret" nu cumva capătă dimensiuni mai mari decât trebuie? Nu devine totul mai secret decât trebuie să fie?

I.M.: Cum să nu! Sunt și oameni care exagerează în îndeplinirea atribuțiilor lor. Eu am lucrat și în justiție, am lucrat cu oamenii și pot să vă spun că nu este nici o problemă să se spună numele, prenumele; normal, la ușa biroului trebuie scris numele și pronumele. Poți să discuți, nu-i nici o problemă. La judecătoria însă, audiențele se realizează după o anumită regulă. Există judecătorul de serviciu, care-ți primește cererea, care îți dă explicații, dar el trebuie să aibe ecuson cu nume.

Din păcate, există o diferență între regulile stabilite și comportamentul funcționarului!

S.C.: Ce mai doriți să adăugați în încheierea acestui interviu?

I.M. Eu aș dori să spun că sunt onorat de vizita dumneavoastră, mă bucur să constat că în Suedia există acest ziar, CURIERUL ROMÂNESC. Vă doresc ani mulți de existență și reușite! Mă bucură că în Suedia există această publicație, căci pentru noi Suedia este țara unde s-a născut Ombudsmanul. Și pe alt plan, noi sperăm să avem relații mai strânse de colaborare cu ombudsmanii din Suedia. ♦

JO, prescurtare pentru "justitieombudsman" (delegat de justiție), este o persoană aleasă de către Riksdag (Parlamentul Suediei) care supraveghează ca autoritățile și funcționarii să respecte legile și decretelor legale. Supravegherea are ca punct de plecare plîngerile trimise de public la JO. JO controlează și din proprie inițiativă cum își desfășoară autoritățile activitatea. Acestea are loc, printre altele, prin inspecții. JO activează și pentru îndepărtarea lipsurilor din legislație. Există 4 "justitieombudsmani". Domeniul de supraveghere al fiecăruia dintre ei este stabilit într-un ordin de lucru intern. Un delegat supraveghează tribunalele generale, procuratura și poliția; un altul supraveghează autoritățile din cadrul îngrijirii sănătății și al serviciului social; un altul supraveghează, printre altele, tribunalele administrative, apărarea, autoritățile de pe piața muncii, consiliile județene, comunicațiile, planificarea, sistematizarea și construcțiile, domeniul protecției mediului înconjurător și al sănătății, precum și sectoarele de învățământ și cultură; un altul supraveghează, printre altele, administrația de impozite și de poprire, vama, administrația de imigrare, închisorile, sistemul de asigurare socială, sistemul de tutelă, comisiile de ajutor juridic. Unul dintre ei are titlul de "justitieombudsman șef" și este șeful administrativ care hotărăște, în mare, orientarea activității "justitieombudsmanilor". Ei au birouri în comun, unde lucrează în jur de 50 de persoane. Ceva mai mult de jumătate dintre angajați sînt juriști. "Justitieombudsmanii" sunt aleși pentru o perioadă de patru ani. Nu mai există condiția obligatorie ca "justitieombudsmanul" să fie jurist. În 1941 s-a suprimat condiția ca "justitieombudsmanul" să fie bărbat. "Justitieombudsmanul" poate fi reales de parlament. Parlamentul poate și să demită un "justitieombudsman".

(Din: Riksdagens ombudsmän.)